

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
М. ВОБЕК
представено на 13 юли 2017 година¹

Дело C-194/16

Bolagsupplysningen OÜ
Ingrid Iisjan
срещу
Svensk Handel AB

(Преюдициално запитване, отправено от Riigikohus (Върховен съд, Естония))

„Регламент № 1215/2012 — Компетентност по дела относно непозволено увреждане, деликтна или квазиделиктна отговорност — Публикуване на данни в интернет — Права на личността на юридическите лица — Център на интересите — Разпореждане за заличаване и поправяне на данни в друга държава членка — Искане за обезщетение за вреди и загуби“

Съдържание

I. Въведение	2
II. Приложимо право	3
III. Фактически обстоятелства, производство и преюдициални въпроси	3
IV. Преценка	5
A. Приложимост по отношение на юридическите лица на компетентността според „центъра на интересите“	6
1. Въведение: развитието на съдебната практика (как изключението се превръща в правило)	6
2. Права на личността на юридическите лица	9
а) Принципен отговор	9
б) Прагматичен отговор	12
в) Различно третиране на юридическите лица съгласно Регламент № 1215/2012?	13

¹ Език на оригиналния текст: английски.

Б. Международна компетентност по искове относно накърняване правата на личността, причинено чрез публикуване на данни в интернет	15
1. Трудности във връзка с прилагането на „мозаичния“ подход по отношение на свързани с интернет искове за непозволено увреждане	15
2. По-ограничената алтернатива.....	18
а) Преразгледаният критерий	18
б) Определяне на мястото на центъра на интересите	19
в) Междинно заключение.....	22
В. Компетентност да разпорежи поправяне и заличаване на информация, за която се предполага, че причинява вреди.....	22
V. Заключение	24

I. Въведение

1. Естонско дружество, извършващо дейност в Швеция, е включено в черен списък на уебсайта на шведска федерация на работодателите заради предполагаеми съмнителни бизнес практики. Както неизбежно се случва в епохата на анонимната храброст в интернет, всеизвестна със своя изтънчен стил, проникателно разбиране и съдържаност, уебсайтът предизвиква някои враждебни коментари от своите читатели.

2. Естонското дружество предявява иск пред естонските съдилища срещу шведската федерация. То се оплаква, че публикуваните данни засягат неблагоприятно неговата чест, репутация и добро име. То иска от естонските съдилища да осъдят шведската федерация да поправи данните и да заличи коментарите от уебсайта си. Освен това иска обезщетение за вредите, които твърди, че е претърпяло вследствие на публикуваните в интернет данни и коментари.

3. Riigikohus (Върховен съд, Естония) има съмнения относно компетентността на естонските юрисдикции по това дело. Затова сезира Съда по същество с три въпроса: първо, могат ли естонските юрисдикции да установят, че са компетентни да разглеждат този иск въз основа на „центъра на интересите“ на ищеца — специално основание за компетентност, което Съдът досега е прилагал по отношение на физически лица, но не е по отношение на юридически лица? При утвърдителен отговор, второ, как следва да се определи „центърът на интересите“ на юридическо лице? Трето, ако компетентността на естонските юрисдикции се ограничава до случаи, в които вредите са настъпили в Естония, запитващата юрисдикция се пита дали може да задължи шведската федерация да поправи и да заличи въпросните данни.

4. Налице са две нови обстоятелства, които подканват Съда да разгледа отново и вероятно с по-критичен поглед предходната си практика: *юридическо лице* (а не физическо лице) иска преди всичко *поправяне и заличаване* на данни, които са публикувани в интернет (и едва на второ място иска обезщетение за вредите, които твърди, че са нанесени на репутацията му). Това фактическо положение поставя въпроса доколко на пръв поглед доста либералните

правила за международната компетентност, установени по-рано с решение Shevill² по отношение на разпространена в печатни медии клеветата и впоследствие разширени с решение eDate³ до вредите, причинени на репутацията на физическо лице от публикувана в интернет информация, се нуждаят от осъвременяване.

II. Приложимо право

Регламент № 1215/2012

5. Съгласно съображение 15 от Регламент (ЕС) № 1215/2012⁴ правилата за компетентността следва да са „във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника“.

6. Освен това съгласно съображение 16 „[н]аред с местоживеенето на ответника следва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и процесуалното действие или с оглед да се улесни доброто правораздаване. С наличието на тясна връзка следва да се гарантира правна сигурност и да се избягва възможността срещу ответника да бъде подаден иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди. Това е важно, особено при спорове относно извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, включително клеветата“.

7. Член 4, параграф 1 съдържа общото правило, уреждащо международната компетентност, според което „искове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

8. Съгласно член 5, параграф 1 от същия регламент изключение от последното правило се допуска само в случаите, предвидени в глава II, раздели 2—7.

9. В настоящия случай е релевантно правилото на член 7, точка 2 (което се съдържа в глава II, раздел 2 от Регламент № 1215/2012). *Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в друга държава членка по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт — „в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.*

III. Фактически обстоятелства, производство и преюдициални въпроси

10. Bolagsupplysningen OÜ (наричано по-нататък „жалбоподателят“) е дружество, установено в Талин, Естония, което очевидно извършва по-голямата част от дейността си в Швеция. Г-жа Ingrid Ilsjan е служител на жалбоподателя.

11. Svensk Handel AB е шведска търговска федерация (наричана по-нататък „ответникът“).

12. Ответникът включва жалбоподателя в черен списък на своя уебсайт, като посочва, че същият „извършва измама и подвеждащи действия“. В отговор на това във форума на уебсайта постъпват над 1 000 коментара, сред които и директни призови за насилие спрямо жалбоподателя и неговите служители.

2 Решение от 7 март 1995 г., Shevill и др. (C-68/93, EU:C:1995:61).

3 Решение от 25 октомври 2011 г., eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685).

4 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).

13. На 29 септември 2015 г. жалбоподателят и г-жа IIsjan предявяват иск срещу ответника пред Harju Maakohtus (Първоинстанционен съд Харю, Естония, наричан по-нататък „първоинстанционният съд“). Жалбоподателят и г-жа IIsjan искат ответникът да бъде осъден да поправи публикуваните данни за жалбоподателя и да заличи коментарите от своя уебсайт. Освен това жалбоподателят иска обезщетение за претърпените имуществени вреди, и по-специално за пропуснатите ползи, в размер на 56 634,99 EUR. Г-жа IIsjan иска обезщетение за неимуществени вреди в размер, определен от съда по справедливост. Жалбоподателят и Ingrid IIsjan твърдят, че са претърпели вреди в резултат от действията на ответника. Те посочват, че публикуването на неверни данни оцетило икономическата дейност на жалбоподателя в Швеция.

14. С определение от 1 октомври 2015 г. първоинстанционният съд отказва да допусне за разглеждане исковата молба. Според него не са представени доказателства, че въпросните вреди са настъпили в Естония. Следователно той не може да установи своята компетентност на основание член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012. Данните и коментарите са съставени на шведски език, който без превод е неразбираем за говорещите естонски език. Освен това намаляването на оборота е посочено в шведската парична единица, което е показателно за факта, че вредите в действителност са настъпили в Швеция. Само фактът, че уебсайтът е достъпен в Естония, не може автоматично да обоснове компетентността на естонските съдилища.

15. Жалбоподателят и г-жа IIsjan обжалват това определение пред Tallinna Ringkonnakohtus (Апелативен съд Талин, Естония). На 9 ноември 2015 г. последният отхвърля жалбата, като потвърждава липсата на международна компетентност на естонските съдилища.

16. Последното решение е обжалвано пред запитващата юрисдикция, Riigikohtus (Върховен съд).

17. Пред Върховния съд жалбоподателят твърди, че компетентни да разгледат делото са естонските съдилища, тъй като центърът на неговите интереси се намирал в Естония. Публикуваното в интернет съдържание в настоящия случай нарушавало правото на жалбоподателя да упражнява стопанска дейност. Неговото управление, икономическа дейност, счетоводство, отдел за развитие на предприятието и отдел „Човешки ресурси“ се намирали в Естония. Приходите се прехвърляли от Швеция в Естония. Нямало чуждестранен представител или клон в чужбина. Поради това последиците от непозволеното увреждане са настъпили в Естония.

18. Ответникът счита, че липсва тясна връзка между предмета на иска и естонските съдилища. Поради това международната компетентност следвало да се определи съгласно общото правило на член 4, параграф 1 от Регламент № 1215/2012. Седалището на ответника е в Швеция. Следователно компетентни за решаване на спора в главното производство били шведските съдилища.

19. Запитващата юрисдикция решава да раздели производството по исковете на жалбоподателя и на г-жа IIsjan. Последното дело е върнато на първоинстанционния съд за произнасяне по допустимостта на исканията. По отношение исканията на жалбоподателя запитващата юрисдикция счита, че естонските съдилища са компетентни да се произнесат по искането за обезщетение за евентуално претърпените вреди в Естония. Според нея обаче не е ясно дали естонският съд е компетентен да се произнесе и по другите искания на жалбоподателя.

20. В този контекст Riigikohus (Върховен съд) спира производството и отправя до Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 7, точка 2 от [Регламент № 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че лице, което твърди, че правата му са нарушени чрез публикуването на неверни данни за него в интернет и чрез незаличаването на коментарите за него, може да предяви пред съдилищата на всяка държава членка, на чиято територия е достъпна или е била достъпна публикуваната в интернет информация, иск за поправяне на неверните данни и за заличаване на накръняващите правата му коментари във връзка с претърпяната в тази държава членка вреда?
- 2) Трябва ли член 7, точка 2 от [Регламент № 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че юридическо лице, което твърди, че правата му са нарушени чрез публикуването на неверни данни за него в интернет и чрез незаличаването на коментарите за него, може за всички претърпени от него вреди да предяви пред съдилищата на държавата, в която се намира центърът на неговите интереси, иск за поправяне на неверните данни, за заличаване на коментарите и за обезщетение за имуществените вреди, причинени от публикуването на неверните данни в интернет?
- 3) При утвърдителен отговор на втория въпрос, трябва ли член 7, точка 2 от [Регламент № 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че:
 - следва се приеме, че центърът на интереси на юридическо лице, а следователно и мястото на настъпване на претърпените от него вреди, се намира в държавата членка, в която е неговото седалище, или
 - при определянето на центъра на интереси на юридическото лице, а следователно и на мястото на настъпване на претърпените от него вреди, трябва да се вземат предвид всички обстоятелства, като например седалището и мястото на стопанска дейност на юридическото лице, седалището на клиентите му, както и начинът на сключване на сделките?“.

21. Писмени становища са представили жалбоподателят, естонското и португалското правителство, правителството на Обединеното кралство и Европейската комисия. Жалбоподателят, естонското правителство и Комисията са изслушани в съдебното заседание на 20 март 2017 г.

IV. Преценка

22. Отправените от националната юрисдикция въпроси засягат накратко три проблема. Според мен основният проблем се съдържа във втория въпрос: приложима ли е изведената в решение eDate⁵ компетентност, основаваща се на центъра на интересите на физически лица, по отношение и на юридическите лица? Затова най-напред ще разгледам този въпрос (А). При утвърдителен отговор на последния е необходимо да се разгледа третият въпрос на националната юрисдикция: какъв ще бъде в такъв случай критерият за определяне на центъра на интересите на юридическите лица (Б)? Накрая, с първия си въпрос запитващата юрисдикция иска от Съда да прецени взаимодействието между „мозаичния“ подход, разработен от Съда в решение Shevill⁶ — чрез който компетентността на съда се ограничава до претърпените в рамките на съответната национална територия вреди — и неделимия (единен) характер на търсената от жалбоподателя правна защита (В).

5 Решение от 25 октомври 2011 г., eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685).

6 Решение от 7 март 1995 г., Shevill и др. (C-68/93, EU:C:1995:61).

23. Казано накратко, в настоящото заключение най-напред се преценява приложното поле на съответните правила за компетентност по отношение на лицата (А), след това критерият, който следва да се приложи (Б), и накрая въпросът за правните средства за защита (В). По същество доводът е следният: не виждам основание да се започва с разграничение между физическите и юридическите лица по отношение признаването на международна компетентност по дела във връзка с извъндоговорна отговорност за уронване на репутация. Според мен по отношение на международната отговорност те следва да се третират еднакво. Все пак обаче, отчитайки специфичното естество на интернет и предаваната онлайн информация, предлагам също така да бъде стеснен възприетият по-рано от Съда подход. По отношение на съдържание, което е достъпно в интернет, не виждам особен смисъл да се поддържа „мозаичната“ компетентност, установена в решение Shevill специално за разпространението на печатни медии. Ако бъде възприето такова стесняване на правилата за международна компетентност по отношение на клевета в интернет, въпросът за наличните правни средства за защита в рамките на териториално ограничена „мозаична“ компетентност от типа на признатата с решение Shevill дори не възниква.

А. Приложимост по отношение на юридическите лица на компетентността според „центъра на интересите“

1. Въведение: развитието на съдебната практика (как изключението се превръща в правило)

24. Настоящото дело се отнася до тълкуването на правилото на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, което установява международна компетентност по искове за непозволено увреждане. Според това правило срещу лице, което има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в друга държава членка по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт „в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.

25. Това е *специално* правило за компетентност. То допуска отклонение от *общото* правило на член 4, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, според което искове срещу ответника се предявяват пред съдилищата на държавата членка по неговото местоживеене⁷.

26. Съгласно постоянната съдебна практика правилото на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 се основава на наличието на *особено тясна връзка* между спора и юрисдикциите на държава членка, различна от държавата, в която ответникът има местоживеене. Това се обосновава със съображения за добро правораздаване и надлежна организация на процеса⁸.

⁷ Като скорошен пример за изявление в този смисъл вж. решение от 22 януари 2015 г., Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, т. 17 и цитираната съдебна практика).

⁸ Това е установено в решение от 30 ноември 1976 г., Bier (21/76, EU:C:1976:166, т. 11). Вж. още решения от 7 март 1995 г., Shevill и др. (C-68/93, EU:C:1995:61, т. 19 и цитираната съдебна практика), от 25 октомври 2011 г., eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685, т. 40 и цитираната съдебна практика), от 3 октомври 2013 г., Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, т. 27 и цитираната съдебна практика), от 22 януари 2015 г., Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, т. 19 и цитираната съдебна практика) и от 21 декември 2016 г., Concurrence (C-618/15, EU:C:2016:976, т. 26 и цитираната съдебна практика). Вж. още съображение 16 от Регламент № 1215/2012.

27. Според тълкуването на израза „мястото, където е настъпило [...] вредоносното събитие“, в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 (и предшествашите го актове)⁹, дадено от Съда за първи път в решението *Bier*¹⁰, този израз се отнася едновременно до мястото на *настъпване* на вредата и до мястото на настъпване на събитието, което е *причинило* тази вреда. Поради това ищецът може по свой избор да предяви иск срещу ответника пред съда в едното или другото място¹¹.

28. В решение *Shevill* Съдът пояснява, че в случай на клевета чрез публикувана в няколко държави членки статия във вестник ищецът може да избере да предяви иск за обезщетение за вреди (прилагайки правилото за специална компетентност) пред съдилищата на едното от две места. Може да сезира съдилищата на държавата членка, в която е *настъпило* вредоносното събитие¹², което съответства на мястото на установяване на издателя, или съдилищата на всяка държава членка, в която е разпространена въпросната публикация и където според пострадалия е *накърнена* репутацията му. Последните са компетентни да се произнесат само по вредите, причинени в тази държава членка¹³. Този втори тип специална компетентност, която е териториално ограничена и е изведена в решение *Shevill*, е наричана „мозаичен“ подход¹⁴.

29. В решение *eDate* Съдът най-напред потвърждава приложимостта на това основание за компетентност по отношение на искове при нарушение на правата на личността чрез публикуване на информация в интернет. Съдът постановява, че иск за обезщетение за вреди може да се предяви пред юрисдикциите на всяка държава членка, на чиято територия е достъпна или е била достъпна публикуваната в интернет информация. Компетентността на тези юрисдикции остава териториално ограничена¹⁵.

30. В решение *eDate* обаче Съдът добавя и друго основание за компетентност: такъв иск може да се предяви и пред юрисдикциите по мястото, където се намира центърът на интересите на ищеца. Това място съответства на държавата членка, в която е обичайното местопребиваване на ищеца, или друга държава членка, с която може да се установи наличието на особено тясна връзка, например където ищецът упражнява професионална дейност¹⁶.

9 Текстът на член 7, точка 2 е идентичен с член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001 от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74). Също така е почти идентичен с член 5, параграф 3 от Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3).

10 Решение от 30 ноември 1976 г., *Bier* (21/76, EU:C:1976:166, т. 19).

11 Като скоросен пример за изявление в този смисъл вж. решение от 22 януари 2015 г., *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28, т. 18 и цитираната съдебна практика).

12 Това съответства и на общото правило за седалището на ответника. Вж. решение от 7 март 1995 г., *Shevill и др.* (C-68/93, EU:C:1995:61, т. 26).

13 Решение от 7 март 1995 г., *Shevill и др.* (C-68/93, EU:C:1995:61, т. 30 и 31).

14 Вж. например *Mankowski*, P. Kommentar zum Art. 5 EuGVVO. — In: EWiR 2011, p. 743—744. Най-общо се счита, че възприетото в решение *Shevill* становище има за цел да отрази факта, че в този случай по-голямата част от тиража е била разпространена във Франция и само малка част от него — в Англия, където пребивавали засегнатите от публикуваната информация лица. Вж. например *Briggs*, A. The Brussels Convention. — Yearbook of European Law, 1995, vol. 15, issue 1, p. 487—514.

15 Решение от 25 октомври 2011 г., *eDate Advertising и др.* (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685, т. 51 и 52).

16 Решение от 25 октомври 2011 г., *eDate Advertising и др.* (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685, т. 49).

31. Съдът извежда това трето специално основание за компетентност по искове, попадащи в обхвата на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, отчитайки „тежестта на нарушението“ и достъпността от всяка точка на земното кълбо на информацията, за която се твърди, че е довела до него¹⁷. Това са характеристики, специфични за интернет, който към момента на постановяване на решение Shevill е бил слабо развито средство за информация¹⁸.

32. В обобщение: едновременният прочит на решения Shevill и eDate показва, че понастоящем в случай на твърдение за накърняване на репутацията чрез публикуване на данни в интернет ищецът, ако е физическо лице, разполага с възможност за избор между четири типа компетентни юрисдикции. Три от тях са „напълно“ компетентни: могат да се произнесат по искове за отговорност за цялата вреда. Четвъртият тип юрисдикции имат „частична“ компетентност: могат да се произнесат единствено по вредата, причинена на територията на тяхната държава. Напълно компетентни са съдилищата с обща компетентност (по местоживеенето на ответника) и тези с два вида специална компетентност (по мястото на настъпване на вредите, което в повечето случаи съвпада с местоживеенето на ответника, и по мястото, където се намира центърът на интересите на ищеца). В допълнение, възможно е съдилищата на всички останали държави членки да бъдат сезирани като частично компетентни, тъй като данните в интернет са достъпни във всички държави членки.

33. Настоящото дело се отнася до международна компетентност по иск за обезщетение за вреди, произтичащи от твърдяно нарушение на правата на личността на жалбоподателя. Жалбоподателят е *юридическо* лице. Направено е искане ответникът да бъде осъден да *поправи* и *заличи* данните и коментарите от своя уебсайт. Както се потвърждава в съдебното заседание, основната цел на иска на жалбоподателя е не да получи обезщетение за претърпените имуществени вреди, а да бъдат поправени и заличени данните в интернет, за които се твърди, че са причинили вреди. Искането за обезщетение е второстепенно.

34. Както бе загатнато в началото на настоящото заключение, може да се приеме, че тези две обстоятелства, взети заедно, разширяват твърде много обхвата на съществуващата съдебна практика извън рамките на областта, за която първоначално е била предназначена. От друга страна, изследването извън границите на една мисловна конструкция също е от полза: то позволява да се направи критична преоценка на основите на тази структура.

35. Преди това проучване обаче трябва да се разгледа един предварителен въпрос: възможно ли е да се направи разграничение между физическите и юридическите лица по отношение накърняването на правата на личността чрез интернет?

¹⁷ Пак там, т. 47.

¹⁸ Критична оценка в правната литература, изтъкваща преминаването към компетентност на *forum actoris* и липсата на предвидимост, както и опасността от *forum shopping* при този подход, вж. например в *Bollée, S. et Hafiel, B. Les nouveaux (dés)équilibres de la compétence internationale en matière de cyber délits après l'arrêt eDate Advertising et Martinez.* — *Recueil Le Dalloz*, 20/2012, p. 1285—1293; *Kuipers, J.-J. Joined Cases C-509/09 & 161/10, eDate Advertising v. X and Olivier Martinez and Robert Martinez v. MGN Limited, Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber) of 25 October 2011.* — *Common Market Law Review*, 2012, p. 1211—1231; *Thiede, T. Bier, Shevill und eDate — Aegrescit medendo?* — *Zeitschrift für das Privatrecht der Europäischen Union*, 4/2012, p. 219—222.

2. Права на личността на юридическите лица

36. Въпреки че не се посочва изрично в решението, изглежда основното съображение в решение eDate за създаването на допълнително специално основание за компетентност е защитата на основните права. Тази идея е ясно изложена в мотивите на заключението на генералния адвокат Cruz Villalón по това дело¹⁹.

37. При все това въпросът дали защитата на правата на личността като основни права може да обхваща и юридическите лица, със сигурност е бил широко обсъден в настоящия случай. Имат ли юридическите лица права на личността? Мненията на страните по делото се различават.

38. В писменото си становище и в съдебното заседание естонското правителство посочва, че правата на личността, защитени в решение eDate, по определение могат да принадлежат само на физически лица. Естония изтъква, че това се дължи на тяхното естество и последици (като например болка и страдание). Подобно на това Обединеното кралство подчертава в писменото си становище, че вредите, за които се иска обезщетение и които са причинени от публикувани в интернет данни, в действителност съответстват на търговски загуби за юридическите лица. Това поставя различни въпроси от тези, които възникват по отношение на физическите лица, чиято репутация е накарнена.

39. Комисията признава, че правата на личността са защитени в някои държави членки, но счита, че компетентността на *forum actoris*, основана на центъра на интересите, не трябва да обхваща юридическите лица. Такова разширяване на компетентността не би гарантирало баланс на разглежданите интереси.

40. Не мога да подкрепя тези мнения. Първо, по принцип е трудно да се разбере защо на юридическите лица не могат да бъдат признати права на личността, доколкото е разумно приемлива такава аналогия (а). Второ, все пак може би заслужава да се отбележи, че от прагматична гледна точка въпросът дали юридическите лица разполагат с някои основни права на личността, не е от особено значение за целите на настоящото дело. Несъмнено законодателствата на някои държави членки предоставят защита на репутацията и доброто име на юридическите лица като част от техните законоустановени права. Такива са налице и съдът следва да се произнесе по тях, независимо от това дали съществуват или не основни права на юридическите лица. Има вероятност такива искове, ако са с трансграничен характер, да включват „вреда“ по смисъла на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, но една евентуално разпалена дискусия относно обхвата на основните права на дружествата всъщност не е ключовият елемент в настоящото дело (б). От тези съображения следва изводът, че когато се прилага специално основание за компетентност, няма причина физическите и юридическите лица да се третираат различно (в).

а) Принципен отговор

41. В рамките на системата на Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) първоначално само член 1 от Протокол 1 към ЕКПЧ относно правото на собственост *изрично* предвижда прилагането му по отношение на юридическите лица. Впоследствие обаче както Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ), така и Съдът на Европейския съюз постепенно разширяват защитата на основните права по отношение на юридическите лица, доколкото този подход е удачен с оглед на конкретното разглеждано основно право.

¹⁹ Същият отбелязва по-специално, че основното право на личен живот и свободата на информация, прогласени в членове 7 и 11 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), „утвърждават специалната защита, която заслужава информацията в едно демократично общество, като същевременно подчертават значението на частната сфера, която включва и имиджа на лицето“; заключение на генералния адвокат Cruz Villalón по съединени дела eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:192, т. 52).

42. Така в практиката на ЕСПЧ през годините постепенното разширяване включва например свободата на изразяване²⁰, правото на неприкосновеност на жилището и кореспонденцията²¹ и правото на справедлив съдебен процес²². Същевременно обаче ЕСПЧ признава още, че по отношение ограниченията на основните права в някои случаи подписващите страни могат да разполагат с по-широко право на преценка при ситуации, свързани с професионалната дейност на въпросните лица²³.

43. По подобен начин, в рамките на системата на правото на Съюза, Съдът потвърждава, че юридическите лица имат не само право на собственост²⁴, но и свобода на стопанската инициатива²⁵, право на ефективна съдебна защита²⁶, както и по-специално право на правна помощ²⁷. Освен това Съдът постановява, че юридическите лица се ползват от презумпцията за невинност и от правото на защита²⁸.

44. Като цяло се оказва, че с някои изключения²⁹ и в двете системи признаването на основните права и на юридическите лица става постепенно, естествено и непринудено, без да се налагат по-задълбочено философско разглеждане на естеството и функцията на основните права³⁰. Изглежда, че основните съображения имат по-функционален характер: може ли разглежданото основно право по аналогия разумно да се прилага по отношение на юридическо лице? При утвърдителен отговор обхватът на това право се разширява и по отношение на юридическите лица, като вероятно се запазва възможността за по-големи ограничения³¹.

45. По-конкретно, що се отнася до правата на личността на юридическите лица, те намират косвено признание в решение по дело *Fayed c/y Обединено кралство*³². ЕСПЧ посочва, че по отношение правото на добра репутация границите на допустимата критика са по-широки за представителите на бизнеса, участващи в големи публични дружества, отколкото за

20 Прогласено в член 10 от ЕКПЧ. Решение на ЕСПЧ от 26 април 1979 г., *Sunday Times c/y Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:1979:0426JUD000653874).

21 Закрепено в член 8 от ЕКПЧ. ЕСПЧ разширява понятието „жилище“, като включва в него и офисите на дружествата. Решение на ЕСПЧ от 16 април 2002 г., *Société Colas Est и др. c/y Франция* (СЕ:ЕCHR:2002:0416JUD003797197, § 40—42).

22 Предвидено в член 6, параграф 1 от ЕКПЧ. Решение на ЕСПЧ от 20 септември 2011 г., *Oao Neftyanaya Kompaniya Yukos c/y Русия* (СЕ:ЕCHR:2011:0920JUD001490204, § 536—551). Отбелязва се, че няма основание за различно третиране на юридическите лица, тъй като зачитането на правото на справедлив съдебен процес е предпоставка за упражняването на съответните материални права. Вж. *Oliver, P. Companies and their Fundamental Rights: a comparative perspective.* — *International and Comparative Law Quarterly*, 2015, vol. 64, issue 3, p. 678.

23 Вж. решение на ЕСПЧ от 16 декември 1992 г., *Niemietz c/y Германия* (СЕ:ЕCHR:1992:1216JUD001371088), в което ЕСПЧ постановява, че полицейски обиск в офиса на адвокат на свободна практика, където последният и живее, представлява посегателство срещу неговото „жилище“. ЕСПЧ обаче добавя, че „правомощието на държавите да се намесват съгласно член 8, параграф 2 от ЕКПЧ може да бъде по-всеобхватно, „когато става въпрос за професионални или стопански дейности или помещения, отколкото в останалите случаи“ (§ 31).

24 Закрепено в член 17 от Хартата. Вж. например решение от 11 юни 2015 г., *Berlington Hungary и др.* (C-98/14, EU:C:2015:386, т. 89—91 и цитираната съдебна практика).

25 Предвидено в член 16 от Хартата. Вж. решение от 21 декември 2016 г., *AGET Iraklis* (C-201/15, EU:C:2016:972, т. 66—69 и цитираната съдебна практика).

26 Прогласено в член 47 от Хартата. Вж. например решение от 16 май 2017 г., *Berlioz Investment Fund SA* (C-682/15, EU:C:2017:373, т. 48).

27 Предвидено в член 47 от Хартата. Решение от 22 декември 2010 г., *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811, т. 44—59).

28 Закрепено в член 48 от Хартата. Вж. например решения от 26 ноември 2013 г., *Groupe Gascogne SA* (C-58/12 P, EU:C:2013:770, т. 29 и сл.) и от 14 септември 2010 г., *Akzo Nobel Chemicals и Akcros Chemicals/Комисия* (C-550/07 P, EU:C:2010:512, т. 92).

29 Едно от тях е решение от 22 декември 2010 г., *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811), в което Съдът потвърждава, че на юридическите лица се предоставя правна помощ. В това отношение (т. 38) Съдът се позовава на лингвистичен довод (понятието „лице“ във въпросната разпоредба не изключвало юридически лица), съчетан със съображения от систематично естество (мястото на съответната глава в структурата на Хартата).

30 Вж. още например *Oliver, P. Companies and their Fundamental Rights: a comparative perspective.* — *International and Comparative Law Quarterly*, 2015, vol. 64, issue 3, p. 661-696.

31 Може да се допъни, че подобни дискусии и евентуално разширяване на защитата на основните права по отношение на юридическите лица не се провеждат само в двете европейски системи. Като примери от другата страна на Атлантическия океан вж. решение по дело *Citizens United c/y Federal Election Commission* 558 U.S. 310 (2010), което разглежда свободата на политическите изказвания на юридическите лица, и наскоро постановеното решение по дело *Burwell c/y Hobby Lobby Stores* 573 U.S. (2014), в което Върховният съд на Съединените щати признава, че корпорации със стопанска цел от затворен тип могат да имат религиозни убеждения.

32 Решение на ЕСПЧ от 21 септември 1990 г., *Fayed c/y Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:1994:0921JUD001710190).

частноправните субекти³³. Освен това според ЕСПЧ фактът, че дадена страна е голямо многонационално дружество, не следва да я лишава от правото да се защити срещу клеветнически твърдения, нито пък този факт освобождава жалбоподателите (физически лица) от задължението да докажат верността на въпросните твърдения³⁴.

46. Все пак справедливо е да се признае, че практиката на ЕСПЧ по този въпрос може би не е съвсем убедителна, по-специално поради две причини. Първо, по своето естество правата на личността на юридическите лица в известна степен се различават от тези на физическите лица в зависимост от конкретното право, в контекста на което се посочват — член 8, член 10 или може би член 1 от Първия протокол или дори в контекста на някое от процесуалните права. Второ, в конкретни случаи ЕСПЧ често се придържа към преценката, която вече е направил местният съд по отношение съществуването или липсата на нарушения на правата на личността на юридически лица³⁵.

47. Защитата на правата на личността на юридическите лица като основни права може да се разглежда по два начина: *същностен* и *инструментален*.

48. *Вътрешно присъщата* стойност на правата на личността означава, че сами по себе си те заслужават защита. Правата на личността могат да се разглеждат като еманация на човешкото достойнство. Човекът заслужава защита дори само поради факта, че съществува. Ако се възприеме тази концепция за права на личността, действително от интелектуална гледна точка би било трудно да се припише такъв статус на юридическо лице.

49. Правата на личността обаче могат да се разглеждат и като *инструмент* за ефективна защита на други основни права, а не като самоцел. Защитата на правата на личността на юридическите лица води до (или е необходима за осъществяването на) други права, с които разполагат тези лица, като например правото на собственост (член 17 от Хартата) или свободата на стопанската инициатива (член 16 от Хартата). Като се прилага тази логика, нарушаването на правата на личността на дружество, изразяващо се в накърняване на неговото добро име и репутация, незабавно би се тълкувало като нарушаване на неговите икономически права. Следователно ефективната защита на тези икономически права (с каквито юридическите лица несъмнено разполагат) изисква също защитата на техните права на личността.

50. Последното основание за защита на правата на личността на юридическите лица означава ли, че тези права са по-маловажни или дори несъществуващи? В няколко становища, изложени в хода на това дело, изглежда се изтъква подобен морален довод, като по същество се предполага, че „ако става дума за пари, те не заслужават защита като тази на основните права“.

51. Не споделям това мнение по три причини. Първо, съществуват някои други, по същество процесуални права, чиято защита не може да се определи като самоцел, а по-скоро като средство за гарантиране на други права или ценности. В такъв случай тези права „маловажни“ ли са? Второ, какво да кажем за други материални права, които са свързани със защита например на правото на собственост, на правото на труд или със свободата на стопанската инициатива? Те също ли са „маловажни от морална гледна точка“? Трето, дори ако се възприеме такъв морален подход, *quid pro*, той не би позволил юридическите лица със стопанска цел да се ползват от защитата на основните права. Какво ще бъде обаче положението на юридическите лица с нестопанска цел? Какво да кажем за юридическите лица с идеална цел, за които може да се твърди, че си поставят „по-благородни“ цели?

³³ Пак там, § 75. Вж. още решения на ЕСПЧ от 15 май 2005 г., *Steel и Morris c/у Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:2005:0215JUD006841601, § 94) и от 20 ноември 1989 г., *Markt intern Verlag GmbH и Klaus Beermann c/у Германия* (СЕ:ЕCHR:1989:1120JUD001057283, § 33—38).

³⁴ Решение на ЕСПЧ от 15 май 2005 г., *Steel и Morris c/у Обединено кралство* (СЕ:ЕCHR:2005:0215JUD006841601, § 94).

³⁵ Вж. наскоро произнесено решение на ЕСПЧ от 2 февруари 2016 г., *Magyar Tartalomsgéltatók Egyesülete и Index.hu Zrt c/у Унгария* (СЕ:ЕCHR:2016:0202JUD002294713, § 66).

б) Прагматичен отговор

52. Не виждам основание юридическите лица да не могат да се ползват от защитата на своите права на личността като основни права, при условие че, следвайки цялостната логика, изложена в преходния раздел, това е целесъобразно в контекста на конкретното дело.

53. Не считам обаче, че ще е действително необходимо Съдът да разгледа този въпрос, за да се произнесе по настоящото дело.

54. Ако се погледне отвъд „задължителния“ аспект на съвременния дискурс относно защитата на основните права³⁶, следва да се припомни за какво всъщност се отнася това дело: то е относно решение за предоставяне на международна компетентност по член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2015 във връзка с извъндоговорна отговорност за накърняване на нечия репутация.

55. Отговорността за такъв тип вреда обаче не се ограничава до предмета на защитата, предоставена от конституционно гарантираните основни права. Точно обратно — в законодателствата на държавите членки по-подробната уредба на защитата на личността и на репутацията се съдържа на законодателно равнище, в националните граждански кодекси или правилата за непозволено увреждане. Следователно тези правила неизбежно са приложими както за физическите, така и за юридическите лица.

56. Ако вземем за пример германското право, защитата на общите права на личността има конституционни корени. Защитени са както физическите, така и юридическите лица. Юридическите лица се ползват от такава защита, доколкото тя се отнася до тяхната конкретна функция, например икономически оператор или работодател³⁷. Правото на личността на предприятието защитава репутацията му и неговата конституционно гарантирана свобода на да извършва стопанска дейност³⁸. Обхватът на защитата на правото на личността на предприятието се тълкува относително широко³⁹. Във Франция съдебната практика явно е възприела, че юридическите лица разполагат с някои права на личността, по-специално когато тяхната чест и репутация са изложени на риск⁴⁰. В английското право понятията за клевета и злонамерена лъжа явно защитават репутацията и икономическия интерес на юридическите лица⁴¹.

57. Следователно, въпреки различията в типа и обхвата, правата на личността на юридическите лица, които защитават доброто име и репутацията, не са необичайно явление в държавите членки. Ето защо, ако такъв основан на закона иск бъде предявен в държава членка срещу юридическо лице от друга държава членка, решението по него естествено ще изисква и решение относно международната компетентност по член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012.

36 Ретроспективно погледнато, заслужава да се отбележи, че по дело Shevill трима от четиримата жалбоподатели са всъщност *юридически* лица. Този факт обаче не е предизвикал съмнения относно приложимостта на същите правила за международна компетентност. Въпреки това същият факт може да се разглежда и като косвено доказателство за значителната промяна, включително във фокуса, на правния дискурс на правото на Съюза през последното десетилетие. Скептиците може да добавят, че това невинаги води непременно до по-добро, в смисъл, че дискурсът относно основните права не предоставя непременно по-добри или по-задълбочени аналитични способности за тълкуване например на правилата за международна компетентност.

37 Вж. например, Bundesgerichtshof (германски Федерален върховен съд), решение от 18 май 1971 г., VI ZR 220/69, NJW 1971, 1665; решение от 8 юли 1980 г., VI ZR 177/78, NJW 1980, 2807; решение от 19 април 2005 г., X ZR 15/04, NJW 2005, 2766; решение от 23 септември 2014 г., VI ZR 358/13, NJW 2015, 489 и също решение от 28 юли 2015 г., VI ZR 340/14, NJW 2016, 56. Вж. още Bundesverfassungsgericht (германски Федерален конституционен съд), определение от 24 май 2006 г., 1 BvR 49/00, NJW 2006, 3771.

38 *Koreng, A.* Das „Unternehmenspersönlichkeitsrecht“ als Element des gewerblichen Reputationsschutzes. — In: GRUR 2010, p. 1065 et sq.

39 Тази защита не обхваща само изявления, които биха могли да накарат потребителите да не поръчват повече продуктите или услугите на дадено предприятие, а също така неразрешени филмови записи в помещенията на предприятие могат да съставляват нарушение на правата на личността на предприятието. Вж. например Landgericht Stuttgart (Областен съд Щутгарт), решение от 9 октомври 2014 г., 11 O 15/14.

40 Вж. например *Dumoulin, L.* Les droits de la personnalité des personnes morales. — *Revue des sociétés*, 2006, issue 1, pt. 19.

41 Вж. например *Tesla Motors Ltd c/y BBC* [2013] EWCA Civ 152 или *Marathon Mutual Ltd c/y Waters* [2009] EWHC 1931 (QB).

58. С други думи, член 7, точка 2 е многопластова разпорежба в смисъл, че съдържащите се в нея правила относно компетентността са приложими независимо от конкретното национално правно основание на иска — дали материалноправната защита на правата на личността е предоставена от конституционно защитено основно право, законова или основана на съдебната практика защита, или от двете.

59. В същото време, въпреки своята многопластовост по отношение на материалноправното основание на иска съгласно националното право, член 7, точка 2 следва да поражда единни последици. С други думи, възможните различия в основанията на иска съгласно националното право не могат да засягат преценката на правилата за компетентност, при условие, разбира се, че дори и при различно правно основание естеството на иска е все във връзка с непозволено увреждане, деликтна или квазиделиктна отговорност.

60. В заключение, поне част от правата на личността на юридическите лица обикновено получават защита не (само) на равнище защита на основните права, а също така (или дори по-често) на законово равнище. Следователно в правото на Съюза трябва да съществуват еднакви правила относно компетентността, въз основа на които да се определи компетентният съд по иски като разглеждания в главното производство.

в) Различно третиране на юридическите лица съгласно Регламент № 1215/2012?

61. След като се установи, че правилата относно международната компетентност по член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 се прилагат по отношение на иск във връзка с непозволено увреждане на юридическо лице, което твърди нарушение на неговите права на личността (независимо дали основанието на иска е конституционно или законово призната защита), логично следва друг въпрос. Има ли основателна причина за разграничението между физическите и юридическите лица за целите на прилагането на специалното правило за компетентност, основано на центъра на интересите? Ако отговорът е утвърдителен, как може да се оправдае подобно разграничение?

62. Единственото изтъкнато в това производство основание, освен посоченото по-горе непризнаване, че юридическите лица имат права на личността, представено в хода на настоящото производство, е съображението за „по-слабата страна“. Този довод гласи следното: физическите лица по своята природа са „по-слаби“ в отношенията си с юридически лица, какъвто е случаят и по двете съединени дела в решение eDate. Фактът, че чрез публикуване на данни в интернет могат да им бъдат нанесени сериозни вреди, оправдава тълкуването на правилата относно компетентността в тяхна полза. Същата специална защита обаче не е необходима за юридическите лица, тъй като те по определение не са „слаби“.

63. Не съм съгласен поради четири съображения.

64. Първо, подобно на изложеното от Комисията в съдебното заседание, ще отбележа, че правилото за компетентността в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 няма за цел да защити по-слабата страна. Признавам, че това е целта на други видове специални правила за компетентност, предвидени в Регламент № 1215/2012. Такъв е случаят със съдебната защита, предоставена на потребители, служители и на определени лица по дела във връзка със

застраховане⁴². Все пак съображението за „по-слабата страна“ явно не присъства при правилото за специална компетентност по дела за непозволено увреждане. Вместо това този вид компетентност се позовава на *тясната връзка* между иска и съда, който е компетентен да се произнесе по него⁴³.

65. Второ, дори ако се приеме, че съображението за по-слабата страна в този контекст противоречи на ясната формулировка на Регламент № 1215/2012, *quod non*, питам се дали автоматичното прилагане на такова правило действително би било удачно и би довело до правилни резултати в повечето конкретни случаи. Винаги ли физическите лица са по определение слаби, а юридическите лица — силни, независимо от конкретното „съотношение на силите“ в даден спор? Какво да кажем за юридическите лица, които на практика са малки и доста слаби? А всички гранични случаи като еднолични дружества, самостоятелно заети лица или, от друга страна, влиятелни и богати физически лица? Освен това, ще бъде ли от значение в този контекст дали юридическото лице е организация с нестопанска или със стопанска цел?

66. Трето, що се отнася конкретно до вероятността за причиняване на вреди чрез информация в интернет, не трябва да се забравя, че не само ищците, но и ответниците могат да бъдат различни типове. По времето, когато е постановено решение *Shevill*, най-често клеветата се е нанасяла чрез печатните медии. В повечето (но със сигурност не във всички) случаи вероятно ответниците издатели са били юридически лица.

67. Интернет, за добро или за зло, напълно промени правилата на играта: той демократизира публикуването. В епохата на частни уебсайтове, лични постове, блогове и социални мрежи физическите лица много лесно могат да разпространяват информация, засягаща всяко друго лице, независимо дали то е физическо или юридическо лице или е публичен орган. При такива технически условия първоначалната идея, която вероятно е била в основата на предишните правила за вредите, причинени чрез клеветнически публикации, и според която ищецът най-вероятно е физическо лице и слаба страна, а ответникът е (професионален) издател, напълно губи смисъл.

68. Накрая, дори ако възприемем логиката за конкретна преценка на взаимното съотношение на силите в отделните случаи, този подход, с оглед на практическото си приложение, често противоречи на целта на Регламент № 1215/2012 за „висока степен на предвидимост“ на правилата за компетентност⁴⁴. Какви точно трябва да бъдат тогава критериите? Парите? Размерът на съответните правни отдели на всеки субект? Дали въпросният субект е издател по занятие? Ще повторя, че такова трудоемко изследване със съмнителен резултат вероятно не е най-добрият подход при определянето на международната компетентност, което трябва да става възможно най-бързо и лесно⁴⁵.

69. В обобщение, не виждам основание правилата за специална компетентност, които се съдържат в член 7, точка 2 от Регламент 1215/2012, включително основаната на центъра на интересите компетентност, да се различават според това дали ищецът е физическо или юридическо лице.

42 Вж. съображение 18 от Регламент № 1215/2015: „Във връзка със застраховането, потребителските и трудовите договори по-слабата страна следва да бъде защитена от правила за компетентност, които са в по-висока степен благоприятни за нейните интереси, отколкото общите правила“. Тези правила се съдържат в глава II, раздели 3—5 от същия регламент.

43 Вж. препратките към съдебната практика, цитирани по-горе, бележка под линия 8.

44 Съображение 15 от Регламент № 1215/2012.

45 За онагледяване на практическите трудности, които възникват при конкретната преценка на „съотношението на силите“ по дела във връзка със застраховане съгласно Регламент 44/2001 вж. представеното от мен заключение по дело *MMA IARD* (C-340/16, EU:C:2017:396, по-специално т. 61 и 62).

Б. Международна компетентност по искове относно накърняване правата на личността, причинено чрез публикуване на данни в интернет

70. Поради изтъкнатите в предходния раздел съображения не намирам убедителни доводи в подкрепа на разграничението между физическите и юридическите лица за целите на определянето на международната компетентност по искове за неправомерно увреждане, свързани с твърдение за нарушение на техните права на личността.

71. Все пак поради съображения, които ще разгледам в настоящия раздел, откривам доста убедителни доводи в подкрепа на преразглеждането на прекалено широките правила за специалната компетентност, развити в практиката на Съда през годините. При доразвиването на тези правила следва да се отдаде дължимото внимание на факта, че интернет е просто много различно средство за информация⁴⁶.

72. Поради това очертаното в настоящия раздел предложение е следното: специалната (и пълна) компетентност по отношение на възможни клеветнически твърдения, публикувани в интернет, следва да бъде само два вида. В такъв случай без разлика за физическите и за юридическите лица следва да се прилага по-тясно определено основание за специална компетентност.

1. Трудности във връзка с прилагането на „мозаичния“ подход по отношение на свързани с интернет искове за неправомерно увреждане

73. Следва да се припомни⁴⁷, че в решение Shevill Съдът посочва, че иск за накърняване на репутацията във вестник може да бъде предявен пред юрисдикциите на държавата членка по мястото на установяване на издателя, както и в държава членка, в която публикацията е била разпространена.

74. В решение eDate Съдът добавя трето правило за специална компетентност: според центъра на интересите на ищеца. Важно е да се отбележи, че Съдът също така потвърждава, че по искове за вреди, причинени чрез интернет, се прилага основанието за компетентност според мястото на разпространение, изведено в решение Shevill. Както и в решение Shevill, тази международна компетентност е ограничена до вредите, възникнали на съответната национална територия.

75. При все това в решение Shevill този „мозаичен“ подход се основава на ограниченото, по определение, разпространение на печатните екземпляри на конкретно издание в определена държава членка. Следователно идеята за териториалното разпространение изглежда подходяща на териториално ограничената международна компетентност по разглежданото в случая искане за обезщетение за вреди.

76. Проблемът с посоченото конкретно правило за специална компетентност е просто в това, че интернет функционира по съвсем различен начин. Информацията, публикувана онлайн, става достъпна незабавно и навсякъде. По принцип няма географски граници⁴⁸. Разбира се, при преценката дали с оглед обстоятелствата на конкретния случай информацията разумно е могла

46 От гледна точка на абстрактния принцип напълно споделям желанието критериите за компетентност да бъдат „технологично неутрални“, както красноречиво посочва генералният адвокат Cruz Villalón в заключението си по съединени дела eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:192, т. 53–54). От гледна точка на неговото практическо приложение обаче, както ще стане въпрос в настоящия раздел, не мога да приема еднаквото третиране на ситуации, които са обективно различни.

47 Вж. по-горе точка 28 от настоящото заключение.

48 Подобно тълкуване и сравнителен пример вж. например в Dow Jones and Company Inc c/y Gutnick [2002] HCA 56, т. 113 (Върховен съд на Австралия). Вж. още решението на германския Федерален върховен съд от 2 март 2010 г. в VI ZR 23/09.

да бъде разбрана, е възможно да бъдат изтъкнати доводи относно достъпа и езика на информацията. Въпреки това с развитието на машинния превод и с информация, публикувана все повече на широко говорими езици, тези опасения вероятно вече не са от такова значение, както преди.

77. Според мен настоящият проблем се корени в автоматичното разширяване на „мозаичния“ подход в решение Shevill спрямо свързаните с интернет иски по дело eDate, при което вероятно не са изцяло взети предвид значителните различия между двата вида средства за информация. Това води до редица структурни и функционални проблеми. Ще посоча три от тях.

78. Първо, прилагането на решение Shevill по свързани с интернет дела по същество означава предоставяне на компетентност на множество юрисдикции едновременно — 28 в рамките на Европейския съюз. Информацията е незабавно достъпна във всички държави членки. Както посочва генералният адвокат Cruz Villalón в заключението по дело eDate, макар да може да се приеме, че са настъпили последици на една точно определена територия, като се изхожда от броя и произхода на „посещенията“ на една интернет страница, те не представляват надежден критерий за измерване на разпространението на конкретни данни в интернет⁴⁹. Следователно дори от едно единствено посещение се стига до извода, че е налице „разпространение“ по смисъла на решение Shevill, което дава право на ищеца да сезира съответната юрисдикция.

79. Много е трудно това множество компетентни юрисдикции, до което води критерият за разпространението, да се съгласува с целта за предвидимост на правилата за компетентност и добро правораздаване, прогласена в съображение 15 от Регламент № 1215/2012⁵⁰.

80. Второ, отделно от множеството компетентни юрисдикции, съществува и значителна *разпокъсаност* на исканията в рамките на тези юрисдикции: всяка от 28-те възможни юрисдикции ще бъде компетентна да се произнесе само по отношение на вредите, настъпили на нейната национална територия. Да се направи такова разпределение на вредите в контекста на интернет като специфично средство за информация, е трудно и дори невъзможно⁵¹.

81. Освен това е трудно да се разбере как множеството иски могат да бъдат координирани един с друг и как ще взаимодействат с други механизми, предвидени в Регламент № 1215/2012, които имат за цел рационализиране на производството, като например механизма при висящ процес (*lis pendens*)⁵² или съединяването⁵³ на иски, които се намират в тясна връзка (или с принципа на силата на пресъдено нещо).

82. Що се отнася до правилото за *lis pendens*, ще се задейства ли неговият възможен препятстващ ефект между два (до 28) териториално ограничени иска, тъй като те се отнасят до една и съща причиняваща вреда информация, чието заличаване се иска заедно с обезщетение за вредите? Ще зависи ли действието на това правило от типа на търсената защита? А как ще функционира при наличието на един „пълен“ и няколко „частични“ териториално ограничени иска? Може да възникне и въпросът какво ще бъде действието на силата на пресъдено нещо, с

49 Заключение на генералния адвокат Cruz Villalón по съединени дела eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:192, т. 50).

50 В този смисъл вж. например Garber, T. Die internationale Zuständigkeit für Klagen aufgrund einer Persönlichkeitsrechtsverletzung im Internet. ÖJZ, 2012, p. 108 et sq. Противоположно мнение вж. например в Mankowski, P. Kommentar zu Art. 5 EuGVVO. — In: EWiR 2011, p. 743—744.

51 Академичната дискусия, която се разгръща в отговор на решение eDate, признава по-специално, че е трудно „математически да се разделят обидите на териториални части“, както се посочва в решение Shevill. Вж. Pichler, P. Forum-Shopping für Opfer von Persönlichkeitseingriffen im Internet? Das EuGH-Urteil eDate Advertising gegen X und Martinez gegen MGN (C-509/09 und C-161/10). MR 2011, p. 365 et sq.

52 Тоест иски с един и същ предмет и между същите страни, но предявени в съдилищата на различни държави членки. Вж. глава II, раздел 9 от Регламент 1215/2012.

53 Вж. член 8 от Регламент № 1215/2012.

която се ползва съдебно решение, постановено по отношение на претендирания общ размер на вредите например от юрисдикцията по мястото, където се намира центърът на интересите на ищеца, във връзка с възможен последващ иск за обезщетение за вреди пред една или повече от юрисдикциите с частична компетентност?

83. Разбира се, настоящият случай не е свързан с тези специфични елементи. Въпреки това техните потенциални (не)практични последици следва да се имат предвид, когато се разглежда действието на правило за компетентност, което предоставя такава по същество на 28 юрисдикции в различни държави членки.

84. Трето, съществува взаимодействие между обхвата на компетентността и вида на исканата правна защита, което е подробно разгледано в настоящия случай. Съдебната практика по дела Shevill и eDate пояснява, че компетентността може да бъде „пълна“ (когато се основава на центъра на интересите или на мястото на установяване/местоживеене на ответника) или „териториално ограничена“ (според мястото на разпространение). Тази гъвкавост по отношение обхвата на компетентността обаче е изрично посочена само във връзка с исковете за обезщетение за вреди. Тези искове по своето естество могат да бъдат количествено коригирани. Това обаче може да не е така при другите видове искана правна защита като например искането за поправяне или заличаване на данни. Това средство за защита по своето естество е неделимо. Този проблем е в основата на третия отправен от националната юрисдикция въпрос. Ще го разгледам по-подробно в раздел В от настоящото заключение.

85. В обобщение, практическото приложение на решение Shevill по отношение на интернет се оказва проблематично. На този етап обаче вероятно е уместно да се върна малко назад и да разгледам не практическите подробности, а считаните за ръководни ценности и интереси, които са застрашени. Чи интереси обслужва подобно изобилие от специални основания за компетентност? За кого са предназначени те?

86. Спорно е дали такава изобилие от компетентни юрисдикции е в интерес на начина, по който функционира самата система. Следва да се припомним, че основанието за компетентността по член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 е израз на целта за добро правораздаване, тъй като предоставя компетентност на съда, който е *тясно свързан* с конкретния иск⁵⁴. Както вече поясних⁵⁵, това основание за компетентност няма за цел да защити по-слабата страна. Следователно едновременно трябва да се зачитат интересите на ищеца и на ответника.

87. Дори обаче да приемем, че това множество от компетентни юрисдикции защитава ищеца, могат ли неговите интереси да се считат за добре защитени поради възможността за избор измежду множество юрисдикции, включително редица юрисдикции с частична компетентност?

88. Не мисля така. Положението на ищеца вече е достатъчно облекчено чрез възможността да предяви иск срещу ответника пред юрисдикцията по мястото на центъра на интересите си, какъвто е случаят по дело eDate⁵⁶. Ако в рамките на тази своя юрисдикция ищецът може да претендира обезщетение за целия размер на вредите, които твърди, че е претърпял, ще има ли разумен стимул да се искат обезщетения за част от вредите в няколко други държави? Не виждам как възможността за предявяване на иск пред още 27 юрисдикции помага на която и да е от страните, освен явната потенциална възможност на ищеца да притиска ответника с репресивни искове в паралелни производства. Опасността от тормоз е отбелязано още в решение Shevill⁵⁷. Но в епохата на интернет той действително става съвсем очебиен.

54 Вж. бележка под линия 8 по-горе.

55 Вж. точка 64 по-горе.

56 Част от правната доктрина предполага, че тази компетентност на *forum actoris* вече неоправдано нарушава баланса в полза на ищеца. Вж. бележка под линия 18 по-горе.

57 *Briggs*, A. The Brussels Convention. — *Yearbook of European Law*, 1995, vol. 15, issue 1, p. 487—514.

89. Така, макар на пръв поглед да може да се приеме, че съществуващото понастоящем множество от компетентни юрисдикции нарушава баланса в полза на ищеца, трудно е да се твърди, че то действително служи на някоя от страните. Поради посочените по-горе съображения то може да доведе до процесуални усложнения и за двете страни. Ответникът по-специално е лишен от всяка възможност да предвиди в коя държава членка (държави членки) може да бъде призован.

90. В обобщение, разширяването на приложното поле на „мозаичния“ подход в решение Shevill по отношение на твърдения за клевета, публикувани в интернет, води до умножаване на компетентните юрисдикции, което не обслужва законните интереси на никоя от страните и противоречи на целите за предвидимост и добро правораздаване.

2. По-ограничената алтернатива

91. Предложението в настоящия раздел е за връщане на правилата за компетентност във връзка с клеветнически твърдения в интернет обратно и по-близо до корените на извъндоговорната/деликтна отговорност съгласно самия Регламент № 1215/2012, като специалната компетентност се ограничи до две хипотези: по мястото, където е настъпило вредоносното събитие, и по мястото, където е настъпила вредата. Последното основание определя компетентността според това къде в най-голяма степен е засегната репутацията на ищеца. Това е мястото на центъра на неговите интереси.

а) Преразгледаният критерий

92. Съгласно правилото на член 7, точка 2 от Регламент № 121/2012 компетентност се признава на „съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“. Това се отнася едновременно i) до мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, и ii) до мястото, където е настъпила вредата⁵⁸. Как се установяват тези два вида специална компетентност по отношение на клеветнически твърдения, публикувани в интернет?

93. *Първата* възможност се отнася до мястото, откъдето произтича информацията („събитието, причинило вредата“). Както посочва Съдът, тази възможност често се припокрива с общото правило за компетентност на съда по местоживеенето на ответника, което се съдържа в член 4, параграф 1 от Регламент № 1215/2012⁵⁹. Логически най-голяма е вероятността ответникът да разпространява и да контролира информацията от мястото, където е неговото местоживеене или седалище. Това е и мястото, където могат да бъдат приведени в изпълнение поправката или заличаването на увреждащото съдържание в интернет.

94. Следователно под „събитието, причинило [вредата]“, се има предвид местонахождението на лицето (лицата), което контролира информацията, а не къде реално е създаден физическият или виртуален субстрат на информацията. По подразбиране, в решение Shevill Съдът не е взел предвид мястото на физическото отпечатване на вестника като място на настъпване на „*събитието, причинило вредата*“. Вместо това Съдът се съсредоточава върху седалището на издателя. Според мен това сравнение с решение Shevill може да се подкрепи: не би трябвало да

⁵⁸ Вж. бележка под линия 8 по-горе.

⁵⁹ Решение от 7 март 1995 г., Shevill и др. (C-68/93, EU:C:1995:61, т. 26), което се позовава на член 2 от Брюкселската конвенция — предшественика на член 4 от Регламент № 1215/2012.

е от значение физическото местонахождение на съответния сървър (сървъри), където се съхранява информацията. Основният въпрос е кой има достъп до съдържанието, тоест кой обичайно⁶⁰ отговаря за публикуването и промяната на съдържанието на информацията в интернет⁶¹.

95. Втората възможност се отнася до мястото, където е настъпила *вредата*. В настоящия случай става въпрос за твърдяно накърняване на репутацията на юридическо лице. Вероятно тази вреда е претърпяна в мястото, където това лице осъществява стопанска дейност или друга професионална дейност.

96. Ако приложеният по решение Shevill „мозаичен“ подход бъде изоставен⁶², мястото на настъпване на вредата ще се ограничи до една юрисдикция. Тъй като се защитава репутацията на ищеца, това трябва да бъде мястото, където защитената репутация е най-силно накърнена. От своя страна това вероятно е мястото, където се намира центърът на интересите на физическото или юридическото лице. Следователно това представлява мястото на същинския център на спора, към което правилно следва да отвежда специалното основание за компетентност, на основата на най-тесната връзка.

97. Следователно на разположение на ищеца са две възможни юрисдикции. Първата е по местоживеенето на ответника съгласно общото правило на член 4, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, която съответства още на мястото на произхода на вредата. Втората е по мястото на центъра на интересите на ищеца, което съответства мястото на настъпване на вредата. И двете юрисдикции разполагат с пълна компетентност да се произнесат по обезщетението за всички претендирани вреди и по всички правни средства за защита, предвидени в националните законодателства, включително въпроса за възможно разпореждане, ако такова е поискано.

98. Това предлагано ограничение преследва двойна цел. Първо, то признава и урежда положението на засегнатото лице, което може да сезира своята юрисдикция с иск срещу нарушителя за обезщетение за всички претърпени вреди. Второ, подпомага постигането на целта за добро правораздаване. Това е така, защото се предоставя компетентност на съдилищата на държавата членка, която има най-тесна връзка с центъра на интересите на ищеца и която познава най-добре положението на последния. Следователно те са най-подходящи да преценят цялостното въздействие на всички причинени вреди.

б) Определяне на мястото на центъра на интересите

99. Остава основният въпрос как следва да се определя мястото на *центъра на интересите* на физическите и на юридическите лица?

100. Това място се определя по естеството си в зависимост от конкретния случай, като по-специално се фокусира върху *два елемента*: фактическото и социалното положение на ищеца, разглеждано *в контекста на* естеството на конкретното твърдение. Първият елемент разглежда специфичното положение на ищеца. Вторият елемент изследва как това положение е могло или не е могло да бъде засегнато от спорното твърдение.

60 Тоест кой носи основната отговорност за съдържанието на информацията, без да се взема предвид евентуалната възможност администраторът на сървъра (ако е различен от издателя) или доставчикът на интернет услугата да бъде задължен да блокира достъпа до тази информация.

61 Понеже също така често публикуването на съдържание в интернет често става на няколко сървъра, разположени на различни места или дори в различни юрисдикции.

62 Вж. съображенията за това, изложени подробно по-горе в точки 77—90 от настоящото заключение.

101. Тази двустранна преценка по необходимост следва да се извърши във връзка с *всеки конкретен* иск. По определение такава преценка не може да се извършва абстрактно, независимо от вида и естеството на въпросния конкретен иск⁶³. Тя има за цел да предостави компетентност на съда, който се намира в центъра на тежестта на конкретния конфликт. Така този съд ще познава най-добре положението на ищеца, както и последиците, които разумно могат да възникнат в рамките на тази конкретна държава членка и евентуално извън нея.

102. В опит да предвиди по принцип доколко е вероятно въздействието на клеветническото твърдение да засегне *физическите лица*, в решение eDate Съдът посочва, че центърът на интересите на ищеца поначало съвпада с държавата членка на обичайното му местопребиваване. Съдът приема, че е възможно това да бъде и друга държава членка, доколкото други признаци, като упражняването на професия, дават възможност да се установи наличието на особено тясна връзка с нея⁶⁴. Следователно в зависимост от положението на конкретния ищец това би могло да бъде и друго място, като например мястото, където се намира приятелският кръг на ищеца, семейството му и т.н.

103. Като критерий обичайното местопребиваване несъмнено може да послужи за добра отправна точка на фактическата преценка във връзка с центъра на интересите на физическите лица. Тази отправна точка обаче трябва да бъде проверена в контекста на въпросното конкретно твърдение, тъй като естествено определена информация може да не се отразява еднакво върху професионалния и личния живот на дадено лице, който може да не се ограничава до една-единствена държава членка.

104. По отношение на центъра на интересите на *юридическите лица* обикновено вредата настъпва във връзка с тяхната професионална дейност. Ако става дума за юридическо лице със стопанска цел, тоест дружество, компетентността вероятно ще съвпада с държавата членка, в която то реализира най-голям оборот. В случай на организация с нестопанска цел това вероятно ще бъде мястото, където се намират повечето нейни „клиенти“ (в най-широк смисъл на думата). И в двата случая тази държава членка вероятно ще бъде държавата, в която най-силно ще се усети накърняването на репутацията, а оттам и на професионалния му живот.

105. Запитващата юрисдикция се пита дали при определяне мястото на центъра на интересите на юридическо лице следва да се вземе предвид мястото, където е установено това лице⁶⁵. Това предположение явно е продиктувано от аналогия с местопребиваването на физическите лица, на което се позовава Съдът в решение eDate.

106. Когато се сравнява дали мястото на установяване има значение за предоставянето на международна компетентност, може да се направи аналогия (или по-скоро контраст) с понятието „център на основните интереси“ (наричан по-нататък „ЦОИ“), който действително е основният елемент на правилата за компетентност, предвидени в Регламента за несъстоятелността⁶⁶.

63 Като по този начин се вземат предвид ситуации, в които (обективният) център на интересите на ищеца се намира в държавата членка X, но поради особено специфичното естество на иска, свързано с много конкретно или уникално положение в държавата членка Y, не е възможно да бъде накърнена репутацията на ищеца в държавата членка X.

64 Решение от 25 октомври 2011 г., eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685, т. 49).

65 Може да се припомни, че член 63, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 предвижда, че „[за] целите на настоящия регламент търговско дружество или друго юридическо лице или сдружение на физически или юридически лица имат местоживее в мястото, където се намира тяхното: а) седалище по устав; б) централно управление; или в) основно място на стопанска дейност“.

66 Вж. член 3, параграф 1 от Регламент № 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 141, 2015 г., стр. 19). Вж. предишния и сходен, но не така детайлен член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 160, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 143).

107. В контекста на този регламент ЦОИ съответства на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си, и следователно то може да се удостовери от трети лица. Когато става въпрос за юридическо лице, се предполага, че ЦОИ съответства на неговото седалище. При физическите лица това е основното място на дейност (ако това физическо лице упражнява независима икономическа дейност) или обичайното местопребиваване (във всички случаи при липса на доказателства за противното и при условие че седалището, основното място на дейност или обичайното местоживееие не са били премествани в друга държава членка в рамките на 3-месечен или 6-месечен период преди искането за образуване на производство по несъстоятелност).

108. ЦОИ на длъжника определя международната компетентност на съда за започване на т.нар. главно производство по несъстоятелност. Следователно ЦОИ се определя с оглед на длъжника, който в контекста на производството по несъстоятелност се приравнява на ответника.

109. Следователно фактът, че седалището се приема за отправна точка при определянето на ЦОИ на юридическо лице (и че следователно съдът е компетентен да започне т.нар. „главно“ производство по несъстоятелност) не представлява съществено отклонение от класическото правило за компетентността по подразбиране, закрепено в член 4 от Регламент № 1215/2012.

110. От друга страна, понятието за център на интересите, което е развито в решение eDate, се отнася до ищеца. Както посочва по принцип Комисията, в това отношение Съдът обръща основната логика, на която се опират правилата за компетентност. Това е така, защото той предоставя на ищеца възможността да сезира своя *forum actoris*⁶⁷, която иначе Регламентът запазва за „по-слабите страни“⁶⁸.

111. Следователно в контекста на определянето на центъра на интересите за член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 мястото на установяване или местопребиваването на юридическо лице може да бъде взето предвид като един от фактическите елементи. Той обаче със сигурност няма да е решаващият.

112. Както вече се посочи, мястото на центъра на интересите е фактическо и контекстуално, като целта е да се установи мястото, на което накърняването на репутацията на юридическото лице го е засегнало в най-голяма степен. То ще съвпада с местопребиваването на юридическото лице само ако основната му професионална дейност също е в тази държава членка. Ако обаче в същата държава членка не се извършва професионална дейност и ако ищецът не реализира оборот в нея, не може да се приеме, че центърът на интересите е в тази държава.

113. Следователно вероятният релевантен фактор за определяне центъра на интересите на юридическите лица е основната търговска или друга професионална дейност, която на свой ред ще бъде най-внимателно определена с оглед на оборота или броя на клиентите или други професионални контакти. Седалището може да се вземе предвид като един от фактическите елементи, но не изолирано. За разлика от физическите лица юридическите лица нерядко установяват седалище, без да съществува каквато и да било реална връзка с територията.

⁶⁷ Опасението, че ищецът по дела за извъндоговорна отговорност/непозволено увреждане ще може да се възползва от компетентността на *forum actoris* вече е изразявано след постановяването на решение Shevill. Вж. *Briggs*, A. The Brussels Convention. — *Yearbook of European Law*, 1995, vol. 15, issue 1, p. 487—514. Впоследствие отново става предмет на обсъждане в отговор на решение eDate. Вж. бележка под линия 18 по-горе.

⁶⁸ Вж. по-горе точка 64 от настоящото заключение.

114. Да се приеме местопребиваването за релевантен критерий, изглежда напълно оправдано по отношение на ищци, които са физически лица и чиято репутация е била засегната, без да съществува конкретна връзка с тяхната стопанска дейност. Държавата членка по местопребиваването на такова лице действително може да бъде мястото, където се осъществява неговият социален и професионален живот.

115. Извън тази хипотеза не може да се изключи също така възможността физическо лице да е установило обичайно местопребиваване в държава членка, като същевременно същинският му живот (професионален, личен или дори и двете) може да бъде в друга държава членка.

116. Това ме навежда на следната последна забележка: трябва ясно да се признае, че както за физическите, така и за юридическите лица може да съществува повече от един център на интересите по отношение на конкретен иск. След всички (фактически и контекстуални) преценки се оказва, че по отношение на конкретен иск могат да съществуват повече центрове на интереси.

117. В такъв случай ищецът следва да избере и да сезира юрисдикциите на една от тези държави членки. Доколкото обаче компетентността, която се основава на центъра на интересите, е „пълна“ компетентност, с упражняването на този избор се задейства механизмът на *lis pendens*, който изключва възможността за сезиране на друг съд, докато първото дело е висящо.

в) Междинно заключение

118. В светлината на гореизложеното предлагам Съдът да отговори на втория и третия преюдициален въпрос по следния начин: член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 следва да се тълкува в смисъл, че юридическо лице, което твърди, че неговите права на личността са били нарушени чрез публикуване на данни в интернет, може да предяви иск за всички претърпени вреди пред съдилищата на държавата членка, в която се намира центърът на неговите интереси.

Центърът на интересите на юридическо лице се намира в държавата членка, в която това лице извършва основната си професионална дейност, при условие че данните, за които се твърди, че са причинили вреда, са в състояние да засегнат неговото професионално положение.

В. Компетентност да разпореди поправяне и заличаване на информация, за която се предполага, че причинява вреди

119. В последната част на настоящото заключение ще разгледам проблема, поставен с първия преюдициален въпрос: ако се приеме „мозаичният“ подход от решение *Shevill* за международната компетентност по отношение на териториално ограничени вреди, ще бъде ли националната юрисдикция компетентна да издаде трансгранично разпореждане като исканото в главното производство? С други думи, ако компетентността на естонските съдилища е *ограничена* до вредите, причинени на жалбоподателя на естонска територия, могат ли те да разпоредят на ответника в Швеция да поправи и заличи *напълно* информацията, която причинява вреди?

120. Като начало следва да се посочи, че не е съвсем ясно дали търсената от жалбоподателя съдебна защита представлява *временна мярка* или *разпореждане*, издадено като част от решението по същество. Докато целта на първата е временно решение до приключването на производството с решение по същество, последното е част от окончателното решение по същество.

121. Това разграничение е от значение за критерия, който следва да бъде приложен за определяне на международната компетентност⁶⁹, както и за режима на признаване и изпълнение⁷⁰.

122. Както обаче стана ясно в съдебното заседание, разпореждането е поискано като част от решението по същество. Поради това приемам, че случаят е такъв.

123. Ако Съдът приеме моето предложение по отношение на втория и третия преюдициален въпрос, отговорът на първия преюдициален въпрос става излишен. Тъй като няма да има друго, подобно на това в решение Shevill, териториално ограничение на компетентността по отношение на претендираните вреди, също така няма да се поставя въпросът за несъответствието между обхвата на компетентността и исканата защита. С други думи, съдът, който е определен за компетентен по целия иск за обезщетение за вреди, ще бъде също така компетентен да приложи целия обем от индивидуални средства за защита, с които разполага съгласно националното право, включително разпореждания.

124. Ако все пак Съдът сметне за подходящо да поддържа „мозаичния“ подход в решение Shevill, първият преюдициален въпрос, отправен от запитващата юрисдикция, остава особено важен. За да подпомогна изцяло Съда, в останалата част на заключението ще изложа кратък отговор на този въпрос.

125. „Мозаичният“ подход в решение Shevill поставя въпроса как да се приспособи териториално ограничената компетентност по отношение на иска за вреди към търсеното единно и по естеството си неделимо средство за защита. Може ли компетентният съд да бъде ограничен по отношение на видовете правни средства за защита, които има право да предостави, след като бъде установена неговата международна компетентност за разглеждане на дела за непозволено увреждане? При отрицателен отговор, възможно ли ще бъде да се ограничи по някакъв начин *обхватът* на такова средство за защита?

126. Не виждам никаква възможност или правно основание за това. Ако се установи, хипотетично, че искането на жалбоподателя е основателно и естонските съдилища имат международна компетентност по отношение на вредите, причинени му в Естония, според мен този съд ще бъде компетентен да издаде и исканото средство за защита, стига такова средство за защита да съществува по националното право. Това е така поради единното естество на източника на твърдените вреди по настоящото дело. Уебсайтът е само един. Той просто не може да бъде поправен или заличен „пропорционално“ на вредите, причинени на дадена територия.

127. За да се обясни по-добре този въпрос, може да се използва примера с междусъседски спор. Да си представим, че резервоарът за отпадни води на съседа ми е протекъл. Отпадната вода от него засяга няколко жители на селото. Освен това отпадната вода се просмуква в градината ми, като заразява и така поврежда моите любими биозеленчуци, които с много усилия, но успешно съм отгледал. Ако аз или някой от другите засегнати съседи е принуден в крайна сметка да се обърне към съда, тъй като разговорите със съседа не са довели доникъде, естествено най-вероятно ще поискаме съседът да бъде осъден да поправи резервоара си за отпадни води и

⁶⁹ Вж. член 35 от Регламент № 1215/2012. Тази разпоредба потвърждава (съществуващата преди) възможност съдът да приеме временни мерки, дори ако същият не е компетентен да се произнесе по съществуващото на делото. В този контекст Съдът постановява, че съдилищата могат да постановяват временни разпореждания, при условие че е налице „действителна връзка между предмета на исканите мерки и териториалната компетентност на [...] съда, от който са поискани мерките“. Решение от 17 ноември 1998 г., Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543, т. 40). Следователно член 35 установява допълнително специално основание за компетентност, което съществува успоредно с други правила на същия регламент. Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Cruz Villalón по дело Solvay (C-616/10, EU:C:2012:193, т. 46).

⁷⁰ Вж. съображение 33 и член 42, параграф 2 от Регламент № 1215/2012. Вж. решение от 21 май 1980 г., Denilauler (125/79, EU:C:1980:130, т. 16—18).

да спре теча. Това обаче по определение ще бъде от полза за всички. Трудно е да си представим, че този съсед ще бъде задължен да спре теча само в такъв процент, който математически съответства на дела, който вредите, нанесени на моите биозеленчуци, представляват от общите вреди, причинени на всички жители на моето село.

128. В контекста на настоящото дело, ако се установи, че жалбоподателят може да сезира естонските съдилища с иск за обезщетение за вредите, настъпили в Естония, се поставя следният въпрос: би ли могла и ще означава ли частичната компетентност на тези съдилища съответно и частична компетентност за издаване на разпореждане? Може ли разумно да се поиска от ответника да поправи *пропорционална* част от данните и коментарите, за които се твърди, че нанасят вреди? При положителен отговор, как ще се определи тази част? Ще бъде ли поискано от ответника да заличи само пропорционална част от данните? Или само част от коментарите?

129. Тези доста абсурдни разсъждения ясно показват, че има само един възможен отговор: при условие че юрисдикция на държава членка е компетентна да разглежда искове за обезщетения за вреди, произтичащи от извъндоговорна отговорност/непозволено увреждане, тя следва също така да е компетентна да се произнесе по издаването на всички правни средства за защита, предвидени в националното право⁷¹. Това обаче води до друг проблем: ако всичките 28 потенциално компетентни съдилища са също така компетентни да издават разпореждания, тогава е възможно да бъдат издадени и адресирани до ответника множество актове, формулирани по различен начин, отнасящи се за едно и също поведение, което той трябва да предприеме или от което трябва да се въздържа.

130. Както е видно от изложеното в раздел Б на настоящото заключение, поради тези и други практически въпроси моята препоръка към Съда е да ограничи международната компетентност по отношение на свързаните с интернет искове за непозволено увреждане до две основания за специална компетентност. По този начин компетентните на тези две основания национални юрисдикции, ще имат пълна компетентност да определят и да присъждат обезщетения за вреди, както и всички други правни средства за защита, предвидени в националното право, включително разпореждания.

V. Заключение

131. В светлината на гореизложеното предлагам на Съда да отговори на втория и третия преюдициален въпрос, отправени от Riigikohus (Върховен съд, Естония), по следния начин:

„— Член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) следва да се тълкува в смисъл, че юридическо лице, което твърди, че неговите права на личността са били нарушени чрез публикуване на данни в интернет, може да предяви иск за всички претърпени вреди пред съдилищата на държавата членка, в която се намира центърът на неговите интереси.

⁷¹ Освен ако, разбира се, не се посочи, че изведената с решение Shevill „мозаична“ компетентност оправомощава националния съд да издава само и единствено решения по искове за обезщетения за вреди (т.е. имуществена компенсация) и нищо повече. Трудно обаче може да се открие правно основание за такова драстично ограничаване на компетентността на националните юрисдикции, както и да се отговори как националните юрисдикции биха могли да провеждат производства, в които тяхната компетентност за това би била реално отнета до такава степен.

- Центърът на интересите на юридическо лице се намира в държавата членка, в която това лице извършва основната си професионална дейност, при условие че данните, за които се твърди, че са причинили вреда, са в състояние да засегнат неговата професионална дейност в тази държава“.